

Jerzy Stelmasiak

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

jerzy.stelmasiak@mail.umcs.pl

ORCID: 0000-0002-1397-3595

Tomasz Godlewski

starszy asystent sędziego Naczelnego Sądu

Administracyjnego

tomek@gdski.pl

ORCID: 0000-0002-1813-4248

<https://doi.org/10.26881/gsp.2023.4.01>

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia w parku krajobrazowym

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 2 ustawy o ochronie przyrody¹ – ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Cele założone w tym przepisie osiąga się między innymi przez tworzenie form ochrony przyrody². Jedną z takich form jest park krajobrazowy, zaliczany do obszarów specjalnych o charakterze przyrodniczym³. Oznacza to, że uchwała sejmiku województwa o jego utworzeniu, będąca z woli ustawodawcy aktem prawa miejscowego, musi spełniać ustawowe wymagania zawarte w art. 16–18 u.o.p. W szczególności wprowadzone powyższym aktem normatywnym odpowiednie zakazy z art. 17 ust. 1 u.o.p. mają za zadanie ochronę celu priorytetowego jego utworzenia, czyli należy brać pod uwagę występujące na jego terenie wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a nie tylko walory krajobrazowe wymagające utworzenia tej prawnej formy ochrony przyrody. Ponadto ma to na celu także popularyzację powyższych chronionych wartości zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju⁴ w świetle art. 5 Konstytucji RP⁵ oraz

¹ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 1336; dalej: u.o.p.).

² A. Kaźmierska-Patryczna, *Ochrona różnorodności biologicznej w systemie prawnej ochrony przyrody*, Warszawa 2019, s. 103–143.

³ R. Mikosz, *Wprowadzenie do prawa ochrony środowiska*, Katowice 2021, s. 167–174; P. Zacharczuk, *Obszary specjalne w polskim materialnym prawie administracyjnym*, Warszawa 2017, s. 1–26 i 171–302 oraz J. Stelmasiak, *Instytucja obszaru specjalnego w materialnym prawie administracyjnym na przykładzie obszarów specjalnych o charakterze ekologicznym* [w:] *Prawo administracyjne materialne*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, seria: System prawa administracyjnego, t. 7, Warszawa 2017, s. 685–717.

⁴ Z. Bukowski, *Konstytucyjne podstawy obowiązków państwa w zakresie ochrony środowiska*, „Prawo i Środowisko” 2002, nr 4, s. 63–73.

⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.; dalej: Konstytucja RP).

art. 3 pkt 50 ustawy – Prawo ochrony środowiska⁶. Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju obowiązkiem każdego państwa będącego podmiotem odpowiedzialnym za ochronę oraz racjonalne kształtowanie środowiska jest tworzenie warunków, w których obywatele w sposób rzeczywisty i równoprawny mogą korzystać z jego walorów⁷. Środkami umożliwiającymi realizację tego zadania są: opracowanie kompleksowego prawa krajowego, zgodnego z założeniami prawa międzynarodowego, a w przypadku państw członkowskich – ze standardami Unii Europejskiej, oraz skuteczne jego stosowanie, umożliwiające racjonalne korzystanie z zasobów nieodnawialnych, restytuowanie zasobów odnawialnych, nieprzekraczanie granicy bezpieczeństwa ekologicznego, zachowanie różnorodności biologicznej i sprzyjanie proekologicznym rozwiązaniom technicznym. Zasada zrównoważonego rozwoju pełni przede wszystkim rolę dyrektywy wykładni⁸. Jeżeli pojawiają się wątpliwości co do zakresu obowiązków, rodzaju obowiązków i sposobu ich realizacji, należy posiłkować się zasadą zrównoważonego rozwoju. Pełni ona zatem rolę podobną do zasad współżycia społecznego czy społeczno-gospodarczego przeznaczenia w prawie cywilnym⁹. W pierwszej kolejności do uwzględniania zasady zrównoważonego rozwoju obowiązany jest ustawodawca w procesie stanowienia prawa, ale z drugiej strony powyższą zasadę powinny mieć na uwadze organy stosujące prawo, również przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest aktem administracyjnym konstytutywnym¹⁰, ponieważ tworzy nowy stan prawny i umożliwia ubieganie się o jedną z decyzji wymienionych w art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku¹¹, a w praktyce dalsze prowadzenie procesu inwestycyjnego. Decyzja tego rodzaju ma charakter rozstrzygnięcia prejudycjalnego wobec ewentualnego jeszcze pozwolenia na realizację przedsięwzięcia, a określone w niej środowiskowe uwa-

⁶ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.; dalej: p.o.ś.).

⁷ D. Sobociński, *Organy administracji publicznej właściwe w sprawach gospodarowania odpadami* [w:] *Prawo o odpadach. Wybrane problemy*, red. B. Rakoczy, Warszawa 2019, s. 87.

⁸ K. Gruszecki, *Wpływ zmian w środowisku na planowanie przestrzenne*, „Samorząd Terytorialny” 2022, nr 7–8, s. 71.

⁹ D. Trzcicka, *Zasada zrównoważonego rozwoju w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* [w:] *Wzorce i zasady działania współczesnej administracji publicznej*, red. B. Jaworska-Dębska, P. Kledzik, J. Sługocki, Warszawa 2020, s. 438; J. Ciechanowicz-McLean, D. Trzcicka, *Zasada zrównoważonego rozwoju 20 lat później* [w:] *Aktualne problemy konstytucji. Księga jubileuszowa z okazji 40-lecia pracy naukowej Profesora Bogusława Banaszaka*, red. H. Babiuch, P. Kapusta, J. Michalska, Legnica 2017, s. 86 oraz wyrok NSA z dnia 26 listopada 2019 r., II OSK 12/18, LEX nr 2772163.

¹⁰ G. Dobrowolski, *Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach*, Toruń 2011, s. 301. Z kolei A. Kosieradzka-Federczyk, wskazuje, że „decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach wydaną po ocenie oddziaływania należy zaliczyć [...] do aktów o charakterze mieszanym, o większym, niż decyzja bez oceny, nasileniu cech konstytutywnych” – por. *eadem*, *Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach: akty związane czy uznaniowe, deklaratoryjne czy konstytutywne. Analiza prawna*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2013, nr 3, s. 51–62.

¹¹ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.; dalej: ustawa środowiskowa, u.u.i.ś.).

runkowania realizacji przedsięwzięcia nie mogą być zmieniane na dalszych etapach procesu inwestycyjnego¹². Zgodnie z art. 71 ust. 1 i 2 u.u.i.ś. decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia ustala tylko tego rodzaju uwarunkowania dla przedsięwzięć, które mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, kiedy obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia został wprowadzony na mocy art. 63 ust. 1 w zw. z art. 59 ust. 1 pkt 2 u.u.i.ś. Postanowienie w tym przedmiocie wydaje organ właściwy miejscowo i rzeczowo do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – w praktyce jest to najczęściej wójt, burmistrz lub prezydent miasta, zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt 4 u.u.i.ś.

Obowiązek uzyskania decyzji środowiskowej dotyczy tylko przedsięwzięć zdefiniowanych w ustawie środowiskowej¹³. Należy przy tym podkreślić, że w świetle art. 3 ust. 1 pkt 13 u.u.i.ś. przedsięwzięcie jest to nie tylko zamierzenie budowlane, ale również inne oddziaływanie na środowisko, które powoduje zmianę, przekształcenie lub zmianę sposobu wykorzystania określonego obszaru (np. eksploatacja kopalni). Przedsięwzięcia, które są powiązane technologicznie, ustawodawca uznaje za jedno przedsięwzięcie, nawet jeżeli jest wykonywane przez różne podmioty. Z kolei zamknięty katalog rodzajów przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, jak i mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹⁴. Ponadto, dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko przeprowadza się tzw. pełną ocenę oddziaływania na środowisko, a postępowanie w tym przedmiocie kończy się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia. Natomiast w przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko przeprowadzenie tego rodzaju pełnej oceny jest fakultatywne. Jeżeli właściwy organ stwierdzi brak potrzeby przeprowadzenia tego rodzaju oceny, to zastosowanie ma art. 84 u.u.i.ś., zgodnie z którym, w przypadku gdy nie została przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w osnowie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach właściwy organ stwierdza brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Dlatego też decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydawana jest w przypadku przedsięwzięć mogących zarówno zawsze znacząco, jak i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, natomiast w przypadku tych ostatnich decyzja tego rodzaju nie zawsze jest poprzedzona pełną oceną oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko (w tym sporządzeniem przez inwestora raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko). Nie jest zatem wykluczone, że nawet w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanej bez przeprowadzenia tzw. pełnej oceny właściwy organ będzie

¹² Wyrok NSA z dnia 21 października 2021 r., II OSK 3794/18, LEX nr 3326328.

¹³ A. Kosieradzka-Federczyk, *Charakterystyka prawna wybranych aspektów decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach*, „Samorząd Terytorialny” 2013, nr 7–8, s. 53.

¹⁴ Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.

zobowiązany określić istotne warunki korzystania ze środowiska na etapie nie tylko realizacji przedsięwzięcia, ale również jego eksploatacji i likwidacji, w tym również dotyczące ochrony cennych wartości przyrodniczych (art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b u.u.i.ś.). Należy również pamiętać, że obowiązek nałożony w takiej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach może także dotyczyć podjęcia odpowiednich działań w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko, jak również monitorowania tego rodzaju oddziaływania.

Ocena oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko następuje w postępowaniu, które musi zawierać w szczególności następujące etapy. Po pierwsze, weryfikację wspomnianego już raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko¹⁵. Raport jest dokumentem prywatnym o szczególnej mocy dowodowej. Zadaniem właściwego organu jest w pierwszej kolejności ocena raportu pod względem spełnienia wymogów formalnych oraz materialnych. Obowiązkiem organu jest również weryfikacja materiałów stanowiących podstawę sporządzonego raportu. Organ nie jest związany treścią raportu, a ustalenia w nim zawarte mogą służyć wydaniu decyzji ustalającej środowiskowe uwarunkowania, w sytuacji gdy raport jest rzetelny i spójny¹⁶. Po drugie, uzyskanie wymaganych przez ustawodawcę uzgodnień i opinii. Organy współdziałające zostały wymienione w art. 77 ust. 1 u.u.i.ś., a od specyfiki danej sprawy i danego przedsięwzięcia zależeć będzie, które z tych organów będą zobowiązane zająć stanowisko w sprawie. W przypadku większości przedsięwzięć potencjalnie znacząco oddziałujących na środowisko będzie to właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska i państwowy powiatowy inspektor sanitarny, przy czym pierwszy z nich uzgadnia przedsięwzięcie, a drugi wydaje w tym przedmiocie opinię. Po trzecie, wreszcie, niezbędnym etapem oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko jest zapewnienie udziału społeczeństwa w tym postępowaniu, co wynika wprost z art. 79 ust. 1 u.u.i.ś. Należy przy tym podkreślić, że udział społeczeństwa w tym postępowaniu diametralnie różni się od udziału stron postępowania, ponieważ z woli ustawodawcy każdy ma zapewniony udział w tego rodzaju postępowaniu i nie musi dysponować w takim przypadku interesem prawnym ani nawet faktycznym. Inne są oczywiście uprawnienia procesowe społeczeństwa, a inne stron postępowania w rozumieniu art. 28 Kodeksu postępowania administracyjnego¹⁷ w zw. z art. 74 ust. 3a u.u.i.ś.

¹⁵ A. Wilk-Ilewicz, *Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia według wymogów prawa Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2015, nr 4, s. 69–73.

¹⁶ Wyrok NSA z dnia 10 stycznia 2023 r., III OSK 1514/21, LEX nr 3477522.

¹⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.).

1. Specyfika realizacji przedsięwzięć wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w parku krajobrazowym

Przede wszystkim podkreślić należy, że żadna działalność o charakterze gospodarczym wymagająca decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie może naruszać celu utworzenia danego parku krajobrazowego, którego ochronie, co należy przypomnieć, służy również jego otulina. Powyższy cel obejmuje ochronę nie tylko wartości przyrodniczych i walorów krajobrazowych, lecz również wartości o charakterze historycznym i kulturowym w celu ich zachowania i popularyzacji zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że osnowa (rozstrzygnięcie) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach musi brać pod uwagę powyższe wartości przy formułowaniu środowiskowych wymagań realizacji danego przedsięwzięcia. Kolejne wymagania są z kolei związane z obowiązującymi na terenie parku krajobrazowego zakazami, które zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 1 u.o.p. wprowadza akt prawa miejscowego tworzący park krajobrazowy. Jest to o tyle ważne, że art. 17 ust. 1 pkt 1 u.o.p. jednoznacznie stanowi o zakazie realizacji na terenie parku krajobrazowego przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 59 ust. 1 u.u.i.ś. Natomiast zgodnie z art. 17 ust. 3 u.o.p. odstępstwo od powyższego zakazu dotyczy tylko tych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w przypadku których sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko nie jest obowiązkowe, a z ustaleń procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika brak niekorzystnego oddziaływania na przyrodę i krajobraz w parku krajobrazowym. Z kolei zgodnie z art. 5 pkt 20 u.o.p. pojęcie „środowisko przyrodnicze” obejmuje nie tylko krajobraz, ale także twory przyrody nieożywionej, jak również naturalne i przekształcone siedliska przyrodnicze (zdefiniowane w art. 5 pkt 17 u.o.p.) razem z występującymi na nich zwierzętami, roślinami i grzybami. Rodzi się w tym miejscu wątpliwość, czy ustawodawca świadomie ograniczył zakres przedmiotowy tego wyjątku od zakazu z art. 17 ust. 1 pkt 1 u.o.p. tylko do ochrony przyrody i krajobrazu, pomijając wartości historyczne i kulturowe także objęte ochroną w parku krajobrazowym. Naszym zdaniem osnowa decyzji środowiskowej, wraz z jej uzasadnieniem faktycznym i prawnym, powinna jednak uwzględniać również powyższe wartości, co wynika z dyspozycji art. 62a w zw. z art. 63 ust. 1 pkt 2 lit. g u.u.i.ś., odnośnie do treści karty informacyjnej danego przedsięwzięcia, jeżeli sporządzenie raportu nie było obligatoryjne. Z kolei także art. 17 ust. 1b u.o.p. jednoznacznie stanowi, że w parku krajobrazowym powinien obowiązywać zakaz niszczenia i uszkodzania obiektów o istotnym znaczeniu kulturalnym i historycznym, które określa plan ochrony parku krajobrazowego. Jest to również związane z dyspozycją art. 17 ust. 2 pkt 1 u.o.p., która stanowi, że zakazy wymienione w ust. 1 tego artykułu nie dotyczą realizacji tych zadań, które wprowadził plan ochrony parku krajobrazowego lub wynikają z zadań ochronnych czy też planu zadań ochronnych. Pozostałe wyłączenia z art. 17 ust. 2 u.o.p. są skutkiem np. konieczności realizacji zadań dotyczących bezpieczeństwa państwa lub jego obronności, prowadzenia akcji ratowniczej lub realizacji inwestycji celu publicznego, o której stanowi

art. 2 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁸. Ponadto należy podkreślić, że w świetle art. 38a ust. 1 w zw. z art. 38b ust. 1 u.p.z.p. dla obszaru województwa sejmik województwa uchwała audyt krajobrazowy na podstawie projektu sporządzonego przez zarząd województwa. Z kolei zgodnie z art. 38 ust. 2 i art. 38a ust. 3 pkt 1 u.p.z.p. audyt krajobrazowy określa krajobrazy, które występują na terenie województwa, w tym ich cechy charakterystyczne, oraz formułuje ich oceny, dlatego musi także określać lokalizację i granice m.in. parków krajobrazowych¹⁹. Z tego powodu realizacja przedsięwzięć wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na terenie parku krajobrazowego musi także uwzględniać ustalenia audytu krajobrazowego, w tym również z art. 38a ust. 2 u.p.z.p., który wskazuje m.in. na park krajobrazowy, który z powodu spadku wartości krajobrazu powinien być poddany pogłębionej analizie i ocenie pod kątem celowości jego dalszej ochrony.

Należy także podkreślić, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydawana dla przedsięwzięcia realizowanego w parku krajobrazowym musi również uwzględniać wymagania wynikające z utworzenia np. obszaru Natura 2000 (w rozumieniu art. 25–27 w zw. z art. 36 u.o.p.), którego obszar pokrywa się chociaż w części z terenem parku krajobrazowego. W tym celu należy dokonać analizy i oceny na podstawie art. 37, 37a i 37b u.o.p., czy planowane przedsięwzięcie na terenie parku krajobrazowego nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, które ustala także jego plan zadań ochronnych lub plan ochrony w rozumieniu art. 20 ust. 5 u.o.p., jeżeli obszar parku krajobrazowego pokrywa się chociaż w części z obszarem Natura 2000²⁰. Z kolei z art. 30 ust. 1 u.o.p. wynika, że plan ochrony obowiązujący w parku krajobrazowym, który jest położony w granicach obszaru Natura 2000, powinien uwzględniać jego wymagania określone w art. 29 u.o.p., czyli jest również planem ochrony dla tej części obszaru Natura 2000. Warto także zaznaczyć, że plan ochrony dla parku krajobrazowego ustanawia w formie uchwały sejmik województwa na podstawie art. 19 ust. 6a u.o.p. po uzgodnieniu z właściwym miejscowo regionalnym dyrektorem ochrony środowiska i zasięgnięciu opinii właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków. Realizacja przedsięwzięcia wymagającego decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na terenie parku krajobrazowego musi jednak także uwzględniać dyspozycję art. 19 ust. 6c, 6d i 6e u.o.p. Dotyczą one zakazów z art. 17 ust. 1a u.o.p., które obowiązują w strefach ochrony krajobrazu utworzonych w parku krajobrazowym zgodnie z dyspozycją art. 29 ust. 4 pkt 7 u.o.p., w obrębie krajobrazów priorytetowych w rozumieniu art. 2 pkt 16f u.p.z.p., ustalonych w ramach audytu krajobrazowego w świetle art. 38a u.p.z.p. Jest to więc szczególnie ważne dla

¹⁸ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.; dalej: u.p.z.p.).

¹⁹ K. Buliński, *Komentarz do art. 38a [w:] Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Komentarz*, red. A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski, Warszawa 2018, s. 535.

²⁰ A. Habuda, *Obszary Natura 2000 w prawie polskim*, Warszawa 2013, s. 79–107; A. Kaźmierska-Patrzyzna, *Istota prawna obszarów Natura 2000 – uwagi ogólne [w:] Problemy wdrożenia systemu Natura 2000 w Polsce*, red. A. Kaźmierska-Patrzyzna, M.A. Król, Szczecin–Łódź–Poznań 2013, s. 39–54 oraz wyrok NSA z dnia 9 lipca 2015 r., II OSK 922/14, LEX nr 1783969.

inwestora planującego przedsięwzięcie wymagające decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w parku krajobrazowym, ponieważ celem utworzonej w parku krajobrazowym strefy ochrony krajobrazu jest również zachowanie walorów krajobrazowych danego parku krajobrazowego, co wymaga wskazania zakazów z art. 17 ust. 1a u.o.p., które powinny obowiązywać w tej strefie ochrony krajobrazu. Dlatego też osnowa decyzji środowiskowej w tym stanie prawnym i faktycznym musi uwzględniać powyższe zakazy i to zarówno, jeżeli strefa ochrony krajobrazu jest położona w parku krajobrazowym, na którego obszarze obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego²¹, jak i jeżeli brak jest planu miejscowego. Tego rodzaju zakazami mogą być np. zakazy zalesiania czy też lokalizacji nowych obiektów budowlanych lub w przypadku braku planu miejscowego – lokalizacji nowych obiektów budowlanych o wysokości, która przekracza dwie kondygnacje lub 7 m.

2. Wybrane problemy dotyczące realizacji przedsięwzięć wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w parku krajobrazowym w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego

Analiza i ocena orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego odnoszącego się do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanych dla terenów parków krajobrazowych, pozwala na wyróżnienie kilku kluczowych zagadnień.

Po pierwsze, w wyroku z dnia 10 października 2017 r. (II OSK 2444/16)²² Sąd prawidłowo orzekł, że zakazy zawarte w art. 17 ust. 1 u.o.p. nie mogą być zmieniane np. w nakazy, ewentualnie ograniczane bądź rozszerzane przedmiotowo w akcie tworzącym park krajobrazowy. Oznacza to, że zakazy te muszą być recypowane do treści aktu normatywnego tworzącego park krajobrazowy o treści, którą sformułował ustawodawca, oczywiście biorąc pod uwagę specyfikę realizacji celu ustanowienia tej prawnej formy ochrony przyrody. Ubocznie należy przy tym zauważyć, że zakazy powinny być wprowadzone także do ustaleń opisowych i graficznych planu miejscowego, który obowiązuje na terenie parku krajobrazowego. Jest to również istotne z tej przyczyny, że w świetle art. 80 ust. 2 u.u.i.ś. właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, po stwierdzeniu zgodności lokalizacji danego przedsięwzięcia z ustaleniami planu miejscowego, o ile oczywiście plan taki został dla tego terenu uchwalony i nie zachodzą wyłączenia zawarte w tym unormowaniu. Dlatego też stwierdzenie powyższej niezgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami planu miejscowego powoduje, że zbędne jest dalsze postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w ramach oceny oddziaływania danego przedsięwzięcia

²¹ P. Kwaśniak, *Plan miejscowy w systemie zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2009, s. 85–188.

²² Wyrok NSA z dnia 10 października 2017 r., II OSK 2444/16, LEX nr 2409691. Zob. także Ł. Kamiński, *Administracyjnoprawne ograniczenia prawa własności nieruchomości*, Łódź 2018, s. 13 i nn.

na środowisko. Związek między uchwałą w sprawie utworzenia parku krajobrazowego, planem miejscowym oraz decyzją środowiskową polega ponadto na konieczności uzyskania uzgodnienia planu miejscowego przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w procedurze uchwalania tego planu, jeżeli chociaż część terenu objętego planem znajduje się na terenie parku krajobrazowego, a ustalenia planu mogą mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku krajobrazowego (art. 16 ust. 7 u.o.p.). Brak tego uzgodnienia może skutkować stwierdzeniem nieważności planu miejscowego w całości lub części²³, co może wyeliminować konieczność oceny zgodności planowanego przedsięwzięcia z ustaleniami planu miejscowego, ale nie spowoduje, że właściwy organ, wydając decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, nie będzie zobowiązany uwzględnić uwarunkowań związanych z utworzeniem parku krajobrazowego. Tego rodzaju spójność obowiązujących rozwiązań prawnych należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia celów utworzenia tej formy ochrony przyrody, szczególnie uwzględniając, że uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska podlega również decyzja o warunkach zabudowy dla nieruchomości znajdującej się w granicach parku krajobrazowego²⁴ i to niezależnie od tego, czy wydanie tej decyzji musiało zostać poprzedzone wydaniem decyzji środowiskowej.

Po drugie, według orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego nie ma wątpliwości, że sprzeczność przedsięwzięcia z celami utworzenia danego parku krajobrazowego oznacza konieczność wydania decyzji o odmowie ustalenia środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia. Przykładowo zmiana leśnego sposobu użytkowania działki może zostać oceniona jako sprzeczna z celem zachowania spójności przestrzennej ekosystemów leśnych i ich renaturalizacji na terenach cennych przyrodniczo²⁵.

Po trzecie, w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego słusznie się podkreśla, że utworzenie parku krajobrazowego nie powoduje niejako „automatycznie” zakazu jakiegokolwiek zabudowy²⁶ na wzór np. rezerwatu przyrody w ramach tzw. ochrony ścisłej²⁷. Jednak nie wyklucza to wprowadzenia w uchwale sejmiku województwa zakazu budowy nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od m.in. linii brzegowej rzek, jezior lub innych naturalnych zbiorników wodnych, z wyłączeniem obiektów, które służą turystyce wodnej lub gospodarce wodnej czy też rybaczkiej²⁸. Odrębny zakaz dotyczy braku możliwości lokalizacji obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych, jak i w pasie technicznym brzegu morskiego²⁹. Oznacza to, że osnowa decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach musi uwzględniać powyższe zakazy dotyczące braku możliwości realizacji

²³ Wyrok NSA z dnia 19 października 2015 r., II OSK 279/14, LEX nr 2093270.

²⁴ Wyrok NSA z dnia 23 sierpnia 2016 r., II OSK 297/15, LEX nr 2142423.

²⁵ Wyrok NSA z dnia 12 kwietnia 2022 r., III OSK 766/21, LEX nr 3334257.

²⁶ Wyroki NSA: z dnia 26 października 2017 r., II OSK 2375/16, LEX nr 2434991; z dnia 19 września 2017 r., II OSK 2226/16, LEX nr 2379285.

²⁷ Zob. E. Radecka, *Rezerwat przyrody jako prawna forma ochrony przyrody*, Toruń 2019, s. 89–106.

²⁸ Wyrok NSA z dnia 8 grudnia 2015 r., II OSK 899/14, LEX nr 1989267.

²⁹ Wyrok NSA z dnia 16 kwietnia 2014 r., II OSK 2804/12, LEX nr 1575587.

danego przedsięwzięcia na tym obszarze parku krajobrazowego. Oczywiście, jak już wcześniej podniesiono, bardziej rygorystyczne wymagania dotyczą stref ochrony krajobrazu w obrębie krajobrazów priorytetowych, które ustalono w ramach audytu krajobrazowego.

Warto przy tym zauważyć, że w przypadku przedsięwzięć, które nie są przedsięwzięciami znacząco oddziałującymi na środowisko (a zatem nie jest wymagana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach), kwestia powyższych zakazów jest rozstrzygana już na etapie uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Możliwość zaskarżenia postanowienia wydanego w tym przedmiocie, najpierw w formie zażalenia do organu wyższego stopnia, a następnie w formie skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego oznacza, że po prawomocnym zakończeniu postępowania uzgodnieniowego organ właściwy do wydania decyzji o warunkach zabudowy jest związany oceną prawną wyrażoną w tym zakresie przez wojewódzki sąd administracyjny lub ewentualnie Naczelny Sąd Administracyjny. W tym znaczeniu przestrzeganie zakazów wprowadzonych w uchwale tworzącej park krajobrazowy zostało ustawowo zabezpieczone niezależnie od charakteru danego przedsięwzięcia.

Po czwarte, należy podzielić stanowisko zawarte w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego³⁰, że zakazy wprowadzone aktem prawa miejscowego na terenie parku krajobrazowego ograniczają prawa właściciela danej nieruchomości co do jej określonej zabudowy³¹. Jednak zgodnie z konstytucyjną zasadą proporcjonalności, wyrażoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP³², jest to dozwolone w formie ustawy, jeżeli wprowadzenie tego rodzaju zakazu uzasadnione jest w demokratycznym państwie prawnym ze względu na ochronę innych wartości chronionych konstytucyjnie m.in. dla ochrony środowiska. Ochrona środowiska obejmuje swoim zakresem przedmiotowym także ochronę przyrody³³ i krajobrazu w świetle dyspozycji art. 3 pkt 13 i 39 p.o.ś., przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju w rozumieniu art. 3 pkt 50 p.o.ś. Dlatego w każdym tego rodzaju przypadku konieczna jest prokonstytucyjna wykładnia aktu prawa miejscowego o utworzeniu parku krajobrazowego, uwzględniająca dyspozycję art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Przyjmuje się także, że wprowadzenie zakazów dotyczących m.in. możliwości realizacji na terenie parku krajobrazowego przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w akcie prawa miejscowego

³⁰ Wyrok NSA z dnia 6 września 2012 r., II OSK 217/12, LEX nr 1251915.

³¹ Zob. E. Chojnacka, *Prawo do zabudowy a wymagania ochrony przyrody. Studium administracyjno-prawne*, Lublin 2021 (rozprawa doktorska – maszynopis), s. 185–192 oraz J. Stelmasiak, D. Lebowa, *Wykładnia sądów administracyjnych w zakresie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu*, „Studia Prawnicze KUL” 2018, nr 3, s. 108.

³² Zob. H. Izdebski, *Zasada proporcjonalności a władza dyskrecyjna administracji publicznej w świetle polskiego orzecznictwa sądowego*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2010, nr 1, s. 9–24.

³³ J. Ciechanowicz-McLean, *Prawo ochrony przyrody w systemie prawnym ochrony środowiska*, „Ochrona Środowiska. Prawo i Polityka” 2007, nr 1(47), s. 18–24.

o utworzeniu parku krajobrazowego, znajduje uzasadnienie w art. 74 oraz 86 Konstytucji RP³⁴.

Po piąte, z orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego wynika, że ustalenia planu ochrony parku krajobrazowego mają pierwszeństwo przed ustaleniami będącej aktem prawa miejscowego uchwałą o utworzeniu parku krajobrazowego³⁵. Oznacza to, że ustalenia planu ochrony mogą nawet modyfikować reżim prawny parku krajobrazowego, oczywiście tylko zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 1 u.o.p. Ponadto plan ochrony parku krajobrazowego powinien jednak uwzględniać wymagania wynikające z później opracowanego audytu krajobrazowego, biorąc pod uwagę wskazówki i wytyczne, które formułuje dla poszczególnych aktów planistycznych. Nie są to bowiem zakazy o charakterze samoistnym, które wywierają bezpośrednie skutki prawne, np. nie są wiążące w postępowaniu o wydanie decyzji ustalającej warunki zabudowy na terenie parku krajobrazowego. Natomiast osnowa decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w praktyce je uwzględnia, jeżeli zostały już wprowadzone do ustaleń planu miejscowego i odnoszą się do możliwości realizacji na określonym terenie parku krajobrazowego przedsięwzięcia, które potencjalnie znacząco oddziałuje na środowisko.

Po szóste, należy także zgodzić się z linią orzecniczą Naczelnego Sądu Administracyjnego, że w otulinie parku krajobrazowego powinna być realizowana tylko taka działalność, która nie zagraża celowi utworzenia danego parku krajobrazowego³⁶. Wynika to z tego, że chociaż na terenie otuliny nie obowiązują zakazy wprowadzone na obszarze parku krajobrazowego, to jednak nie oznacza to, że dozwolona jest każda działalność ujemnie oddziałująca na np. wartości przyrodnicze lub ochronę krajobrazu poddane ochronie w parku krajobrazowym. Dlatego też może to wykluczać wydanie decyzji środowiskowej zezwalającej na realizację przedsięwzięcia zawsze znacząco oddziałującego na środowisko. Ponadto w świetle art. 5 pkt 14 u.o.p. otulina jest w istocie strefą ochronną, która graniczy w tym przypadku z parkiem krajobrazowym i która została utworzona w celu zabezpieczenia tej formy ochrony przyrody przed zagrożeniami zewnętrznymi, powodowanymi przez człowieka. W praktyce oznacza to więc brak możliwości realizacji na terenie otuliny nawet przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli byłoby to sprzeczne z celem utworzenia danego parku krajobrazowego lub obszaru Natura 2000, którego obszar chociaż częściowo pokrywa się z obszarem parku krajobrazowego³⁷.

³⁴ J. Stelmasiak, *Zagadnienia ochrony środowiska w orzecznictwie sądownoadministracyjnym*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2010, nr 5–6, s. 422.

³⁵ Wyrok NSA z dnia 14 stycznia 2020 r., II OSK 516/18, „Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych” 2020, nr 2, s. 48–59.

³⁶ Wyrok NSA z dnia 17 listopada 2015 r., II OSK 601/14, LEX nr 1990883.

³⁷ Zob. E. Chojnacka, *Prawo do zabudowy...*, s. 177–205.

Podsumowanie

Dotychczasowe rozważania podjęte w niniejszym opracowaniu pozwalają stwierdzić, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, która poprzedza wydanie decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji zatwierdzającej projekt budowlany i udzielającej pozwolenia na budowę, jeżeli na danym terenie obowiązuje plan miejscowy, musi uwzględniać wiele ustawowych wymagań, biorąc pod uwagę cel utworzenia parku krajobrazowego.

Po pierwsze, nie można w praktyce realizować na terenie parku krajobrazowego przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Po drugie, należy uwzględnić nie tylko zakazy z art. 17 ust. 1 u.o.p. obowiązujące na obszarze parku krajobrazowego i odstępowania od nich, ale także wymagania wynikające z konieczności ochrony krajobrazu priorytetowego po przeprowadzeniu audytu krajobrazowego³⁸. Po trzecie, w przypadku „nakładania” się obszaru parku krajobrazowego i obszaru Natura 2000 może zachodzić kumulacja reżimów prawnych wskazanych obszarów specjalnych o charakterze przyrodniczym. Oznacza to, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nie może w takim stanie faktycznym naruszać także celu utworzenia danego obszaru Natura 2000. Po czwarte, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach powinna być zgodna z ustaleniami obowiązującego na terenie parku krajobrazowego planu miejscowego, zgodnie z dyspozycją art. 80 ust. 2 u.u.i.ś. Po piąte, wariantowość realizacji przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, analizowana w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w świetle art. 66 ust. 1 pkt 5 u.u.i.ś.³⁹, musi uwzględniać nie tylko wartości przyrodnicze i walory krajobrazowe, ale także wartości historyczne i kulturowe, które chroni park krajobrazowy. Z kolei, po szóste, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach w otulinie parku krajobrazowego nie może również naruszać celu utworzenia danego parku krajobrazowego lub obszaru Natura 2000, który obejmuje chociaż częściowo teren parku krajobrazowego. Zachodziłoby to, jeżeli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach w swojej podstawie nie brałaby pod uwagę celu utworzenia otuliny, a więc zabezpieczenia parku krajobrazowego przed zagrożeniami zewnętrznymi powodowanymi przez człowieka, np. w celu ochrony wartości przyrodniczych czy też walorów krajobrazowych poddanych ochronie w parku krajobrazowym. Ponadto należy także uwzględnić ustalenia planu ochrony parku krajobrazowego, który wprowadza zakazy z tym związane pod kątem ochrony przyrody i ochrony krajobrazu.

Literatura

- Bukowski Z., *Konstytucyjne podstawy obowiązków państwa w zakresie ochrony środowiska*, „Prawo i Środowisko” 2002, nr 4.
- Buliński K., *Komentarz do art. 38a [w:] Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Komentarz*, red. A. Plucińska-Filipowicz, M. Wierzbowski, Warszawa 2018.

³⁸ W. Radecki, *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 156–164.

³⁹ Wyrok NSA z dnia 19 listopada 2019 r., II OSK 3311/17, LEX nr 2761439.

- Chojnacka E., *Prawo do zabudowy a wymagania ochrony przyrody. Studium administracyjnoprawne*, Lublin 2021 (rozprawa doktorska – maszynopis).
- Ciechanowicz-McLean J., *Prawo ochrony przyrody w systemie prawnym ochrony środowiska*, „Ochrona Środowiska. Prawo i Polityka” 2007, nr 1(47).
- Ciechanowicz-McLean J., Trzczińska D., *Zasada zrównoważonego rozwoju 20 lat później [w:] Aktualne problemy konstytucji. Księga jubileuszowa z okazji 40-lecia pracy naukowej Profesora Bogusława Banaszaka*, red. H. Babiuch, P. Kapusta, J. Michalska, Legnica 2017.
- Dobrowolski G., *Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach*, Toruń 2011.
- Gruszecki K., *Wpływ zmian w środowisku na planowanie przestrzenne*, „Samorząd Terytorialny” 2022, nr 7–8.
- Habuda A., *Obszary Natura 2000 w prawie polskim*, Warszawa 2013.
- Izdebski H., *Zasada proporcjonalności a władza dyskrecjonalna administracji publicznej w świetle polskiego orzecznictwa sądowego*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2010, nr 1.
- Kamiński Ł., *Administracyjnoprawne ograniczenia prawa własności nieruchomości*, Łódź 2018.
- Kaźmierska-Patryczna A., *Istota prawna obszarów Natura 2000 – uwagi ogólne [w:] Problemy wdrożenia systemu Natura 2000 w Polsce*, red. A. Kaźmierska-Patryczna, M.A. Król, Szczecin–Łódź–Poznań 2013.
- Kaźmierska-Patryczna A., *Ochrona różnorodności biologicznej w systemie prawnej ochrony przyrody*, Warszawa 2019.
- Kosieradzka-Federczyk A., *Charakterystyka prawna wybranych aspektów decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach*, „Samorząd Terytorialny” 2013, nr 7–8.
- Kosieradzka-Federczyk A., *Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach: akty związane czy uznaniowe, deklaratoryjne czy konstytutywne. Analiza prawna*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2013, nr 3.
- Kwaśniak P., *Plan miejscowy w systemie zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2009.
- Mikosz R., *Wprowadzenie do prawa ochrony środowiska*, Katowice 2021.
- Radecka E., *Rezerwat przyrody jako prawna forma ochrony przyrody*, Toruń 2019.
- Radecki W., *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Sobociński D., *Organy administracji publicznej właściwe w sprawach gospodarowania odpadami [w:] Prawo o odpadach. Wybrane problemy*, red. B. Rakoczy, Warszawa 2019.
- Stelmasiak J., *Instytucja obszaru specjalnego w materialnym prawie administracyjnym na przykładzie obszarów specjalnych o charakterze ekologicznym [w:] Prawo administracyjne materialne*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, seria: System prawa administracyjnego, t. 7, Warszawa 2017.
- Stelmasiak J., *Zagadnienia ochrony środowiska w orzecznictwie sądownoadministracyjnym*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2010, nr 5–6.
- Stelmasiak J., Lebowa D., *Wykładnia sądów administracyjnych w zakresie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu*, „Studia Prawnicze KUL” 2018, nr 3.
- Trzczińska D., *Zasada zrównoważonego rozwoju w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [w:] Wzorce i zasady działania współczesnej administracji publicznej*, red. B. Jaworska-Dębska, P. Kledzik, J. Sługocki, Warszawa 2020.
- Wilk-Ilewicz A., *Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia według wymogów prawa Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2015, nr 4.
- Zacharczuk P., *Obszary specjalne w polskim materialnym prawie administracyjnym*, Warszawa 2017.

Streszczenie

Jerzy Stelmasiak, Tomasz Godlewski

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia w parku krajobrazowym

W artykule poruszono problematykę realizacji przedsięwzięć wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizowanych na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny. Park krajobrazowy jest to obszar specjalny o charakterze przyrodniczym, w którym obowiązuje szczególny reżim prawny w postaci zakazów regulowanych przez art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Ponadto, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia realizowanego na obszarze parku krajobrazowego musi także uwzględniać ochronę krajobrazu priorytetowego w strefach ochrony krajobrazu, jeżeli obowiązek taki wynika z audytu krajobrazowego. Dodatkowe wymagania zachodzą, jeżeli obszar parku krajobrazowego obejmuje chociaż częściowo obszar Natura 2000, ponieważ w takim przypadku decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach musi także uwzględniać cel utworzenia i zakres przedmiotowy ochrony wprowadzony w obrębie obszaru Natura 2000.

Słowa kluczowe: decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, park krajobrazowy, obszar specjalny o charakterze przyrodniczym, otulina parku krajobrazowego, krajobraz, krajobraz priorytetowy, audyt krajobrazowy.

Summary

Jerzy Stelmasiak, Tomasz Godlewski

Decision on Environmental Conditions in Landscape Park

The article deals with the issue of implementation of projects requiring a decision on the environmental conditions in the landscape park and its buffer zone. A landscape park is a special natural area with a special legal regime in the form of prohibitions regulated by art. 17 sec. 1 of the Act of 16th April 2004 on Nature Protection. In addition, the decision on environmental conditions for a project implemented in the area of a landscape park must also take into account the protection of priority landscape in landscape protection zones, if such an obligation results from a landscape audit. Additional requirements apply if the area of a landscape park covers at least partly a Natura 2000 area, because in this case the decision on environmental conditions must also consider the purpose of creation and the objective scope of protection introduced within the Natura 2000 area.

Keywords: decision on environmental conditions for the implementation of the project, landscape park, special area of natural character, landscape park buffer zone, landscape, priority landscape, landscape audit.